

En 25-öressaga

Magnus Nilsson fick inte plats i restaurangvagnen i tåget mot Dalsland. Kanske är det därför det nu finns ett förslag om en 25-öres koldioxid-skatt.

Det är försommar i Sverige 1988. Magnus, som är pressekreterare i Naturskyddsföreningen, köper kaffe och macca i en av de där tag-med-påsarna av papper och återvänder till sin plats i tåget.

Någorlunda mått tar han sin soldrivna kalkylator - "du vet hur det är, ibland har man inget att göra" - och börjar räkna på ett nytt system för att beskatta fossila bränslen.

Kanske man skulle kunna ersätta alla punktskatter med koldioxidavgift och energiomoms?

Han river av tag-med-påsens handtag och tunna kanter och skriver ner sina siffror på dess hårda botten:

- Jag högg siffran 25 öre ur luften och såg hur det slog. Oljan blev ändå för billig, så jag skissade på en stegvis upp-trappning 50-75-100 öre. Nästan mellan Hallsberg och Karlstad var jag klar, berättar Magnus.

Tillbaka på jobbet på Åsögan i Stockholm gör han om beräkningarna mer noggrant. Det har varit lite si och så med utsläppsstatistiken tidigare, men det börjar bli bättre nu när koldioxid plötsligt blivit en fråga i Sverige, genom riksdagens frysningsbeslut i början av juni.

Magnus promemoria accepteras av Naturskyddsföreningen och offentliggörs på bioenergiföreningens möte den 6 september, en månad innan statsministern i sin regeringsförklaring utlovade en miljöavgift på koldioxid "under mandatperioden".

I publiken finns bl a några ledamöter av KIS, kommittén för indirekta skatter.

- Däribland jag, säger den moderate KIS-ledamoten K-G Svensson. Det var där jag fick idén att använda en koldioxidavgift för att förenkla energibesiktningen. Mitt förslag blev 30 öre, jag drog det för kommittén, men ingen var intresserad.

Intresserad blir dock partikamraten Nic Grönvall, ledamot av MIA, miljöavgiftsutredningen. MIA får våren 1989 order att snabbt utarbeta miljöavgifter på energiområdet.

Var kom 25-öringen ifrån?

- Den fanns med redan tidigt i arbetet, som ett räkneexempel från kommitténs kansli vill jag minnas. Intressant historia du berättar. Kan det vara där siffran kommer ifrån?

Naturskyddsföreningens förste vice ordförande Per Kågeson är sakkunnig i MIA:

- Jo, vi jobbade med 25 öre från början och jag nämnde själv den siffran som en tänkbar nivå, men den skulle användas utan de undantag som sedan bestämdes. Moderaternas förslag 30 öre och folkpartiets 40 öre kom väldigt sent i utredningen, på något av de sista sammanträdena.

Var kom 25-öringen ifrån?

- Jaa du, det var en svår fråga. Jag vet inte var kansliet fick den ifrån. Vi var så pressade, vi hade inte tid att hutla, utan skrev redan från början betänkandetexten som om den vore klar, för att sedan ändra på slutet. Så i stället för x öre

skrev vi 25 öre, säger MIA:s ordförande Jan Bergqvist (s) och fortsätter:

- Sedan är det ju en ödets ironi att det blev just 25 öre som vi föreslog.

Alla blickar vänds mot MIA:s kansli, där Håkan Heden är sekreterare.

Varför blev det just 25 öre?

- Vilken fråga! Nej, jag vet inte riktigt. Jag tror inte vi tog siffran någonstans ifrån, den föddes väl liksom under arbetet. Men jag vet inte.

Han säger att koldioxid är svårt och att beräkna dess konsekvenser blir ett "nästan filosofiskt problem", eftersom ämnet har globala effekter och påverkar nästa generation. I dag finns det ingen samhälls-ekonomisk metod att kalkylera denna påverkan, säger Heden.

- Majoriteten var för att energiskatteuttaget skulle höjas och att en del av punktskatterna skulle vara kvar. Så vi tog och halverade punktskatterna och satte in 25 öre i vårt diskussionsunderlag. Därmed uppfylldes dessa mål.

- 25 öre var en rund och bra siffra, men det måste vara en ren slump att det också blev så till slut, säger Heden.

Någon gång före sommaren 1990 skall 25-öringen diskuteras i riksdagen. Då har det gått två år sedan Magnus Nilsson högg ett tal ur luften och klottrade en kaffe-fläckad tag-med-påse full på tåget mellan Hallsberg och Karlstad. Han kunde ha varit gladare åt minnet:

- Möjligen kommer 25-öringen från mig, men både MIA:s och KIS utredningar har så många undantag att hela tanken med koldioxidavgiften urholkas. Värst är att elproduktionen slipper undan, näst värst att den energiintensiva industrin inte behöver betala.

Hans Strandberg